

VARPO PROJEKTI

HEVOSET LUONNOSSA RY NOUSIAINEN

VERSIO 0.8

Copyright © Hevoset Luonnossa ry 2012. Kaikki oikeudet pidätetään. Kaikkien tämän raportin tekstien, kuvien, konseptien, ja muun aineiston tekijänoikeudet ja muut omistusoikeudet ovat Hevoset Luonnossa ry:n

Versio ja pvm	Laatinut	Tarkastanut		Hyväksynyt	
0.8 vers 22.12.2012	V.Valtonen	M.Jarvelainen	Ohjausryhmä Ei	[x.xx / dd.mm.yyyy]	

Jakelu projektiryhmä

Muutoshistoria

Versio ja pvm	Laatija	Muutoksen kuvaus
0.2 vers 20.9.2010	MJ	Lisätty määritelmiä
0.3 vers 12.12.2010	VV	Päivitetty tekstiä
0.4 vers 3.9.2011	VV	Päivitetty suunnitelmaa
0.5 vers 18.3.2012	VV	Päivitetty tekstiä
0.6 vers 28.8.2012	VV	Päivitetty tekstiä,
0.7 vers 24.10.2012	MJ/VV	Päivitetty tekstiä
0.8 vers 22.12.2012	MJ	Viimeistely, kuvien lisäys

Versioluettelo

Päivittäjä	Versio ja pvm	Tila	Tiedosto
MJ	0.1 28.8.2010	OK	MJ Laptop Varpo
MJ/VV	0.2 20.9.2010	OK	MJ Laptop Varpo
MJ/VV	0.3 12.12.2010	OK	MJ Laptop Varpo
MJ/VV	0.4 3.9.2011	Ok	MJ Laptop Varpo
MJ/VV	0.5 18.3.2012	OK	MJ Laptop Varpo
MJ/VV	0.6 28.8.2012	OK	MJ Laptop Varpo
MJ/VV	0.7 24.10.2012	OK	Vaula Lap Top Varpo Lopputyö
MJ	0.8 22.12.2012	OK	Vaula Lap Top Varpo Lopputyö

SISÄLLYSLUETTELO

1	Reitistön suunnitelma ja sen toteuma	5
1.1	Visio	5
1.2	Vaellusratsastuksen määritelmä	7
1.3	Projektin taustaa	8
1.4	Ideasta toimeen	11
1.5	Suunnittelun lähtökohdat	12
1.6	Projektisuunnitelman toteuttaminen.....	13
1.6.1	Vaellusratsastusreitit projektin alkutilanne	13
1.6.2	Esiyö ennen maastotutkintaa.....	15
1.6.3	Reitistötyö eli maastokartoitus	16
1.6.4	Karttatyö.....	17
1.7	Varpo -reitti.....	18
1.8	Viestintä.....	19
1.8.1	Infotilaisuus 22.03 Nousiaisten Lukion Auditorio.....	19
1.8.2	Voimistuvat kylät kampanja.....	21
1.8.3	VARPO-Tilanneraportti 15.01.2012.....	21
2	Reitistön palvelupisteiden suunnitelma	23
2.1	Majoitus.....	23
2.2	Taukopaikat	23
2.3	Projektiin valitut pilotti-paikat	24
2.4	Verkoston rakentaminen	25
3	Reitistön laatumääritelmä.....	26
3.1	Reitti	26
3.2	Ylityspaikat	26
3.3	Siirtymätaipaleet.....	27
4	Reitistön turvallisuuskartoitus	27
4.1	Reitistön turvallisuuskartoitus ,turvallisuuskuvaukset ja pelastus-suunnitelma	27
4.2	Riskit ja miten niissä toimitaan	27
4.3	Ennen lähtöä	28
4.4	Kulkeminen	28
4.5	Onnettomuuden sattuessa.....	28
5	Reitistön palvelutuottajien laatumääritelmä.....	29
5.1	Vaellusratsastustapahtuman prosessikuvaus menomatka.....	29
5.2	Vaellusratsastustapahtuman prosessikuvaus paluu.....	32
5.3	Raportti pilottiryhmien retkistä kesäkuu 2012	33
6	Alustavat sopimukset maaomistajien kanssa	36
6.1	Yhteen veto maanomistajaneuvotteluista.....	36
6.2	Hevosien liikkumisesta yleisillä teillä.....	37
6.3	Yhteydenotot tie-asioissa	38
6.4	Maanomistajien huolen aiheet.....	39
6.5	Kunnan rooli.....	39
6.6	Avustava työryhmä.....	39

7	Alustavat sopimukset palvelutuottajien kanssa	40
8	Projektisuunnitelma toteutusta varten	41
8.1	Yhteenveto	41
9	Budjetti toteutusta varten	41
10	Rahoitussuunnitelma toteutusta varten.....	41

LIITTEET

Liite 1	Projektisuunnitelma (draft)
Liite 2	Budjetti (draft)

1 Reitistön suunnitelma ja sen toteuma

Projektin nimi: VARPO Vaellusratsastusreitistö
Esiselvittäjät: Vaula Valtonen, Matti Järveläinen
Projektipäällikkö: Vaula Valtonen
Aikataulu: 10.6.2010 -5.5.2011 (Alkuperäinen aikataulu)
10.6.2010-31.12.2012(muutettu aikataulu)

1.1 Visio

Kaikki sai alkunsa oman harrastuksen ja talliyrittäjänä toimimisen myötä. Huomasin melko pian, että maastossa ratsastamiselle on kysyntää, mutta ei tarjontaa. Kysellessäni talleilta mahdollisuuksia tähän, vastaus oli aina sama; Ei voi liikkua kuin omilla mailla.

Ajatus maastossa ratsastamisesta ei hellittänyt, vaan pikemminkin jalostui. Kävin vuosia sitten mm. Islannissa ja naapurissamme, Saarenmaalla vaelluksilla ja innostuin entistä enemmän. Uskomattoman kokemuksen lisäksi näin siinä suuren mahdollisuuden. Mitä kaikkea se voisikaan tuoda tullessaan!

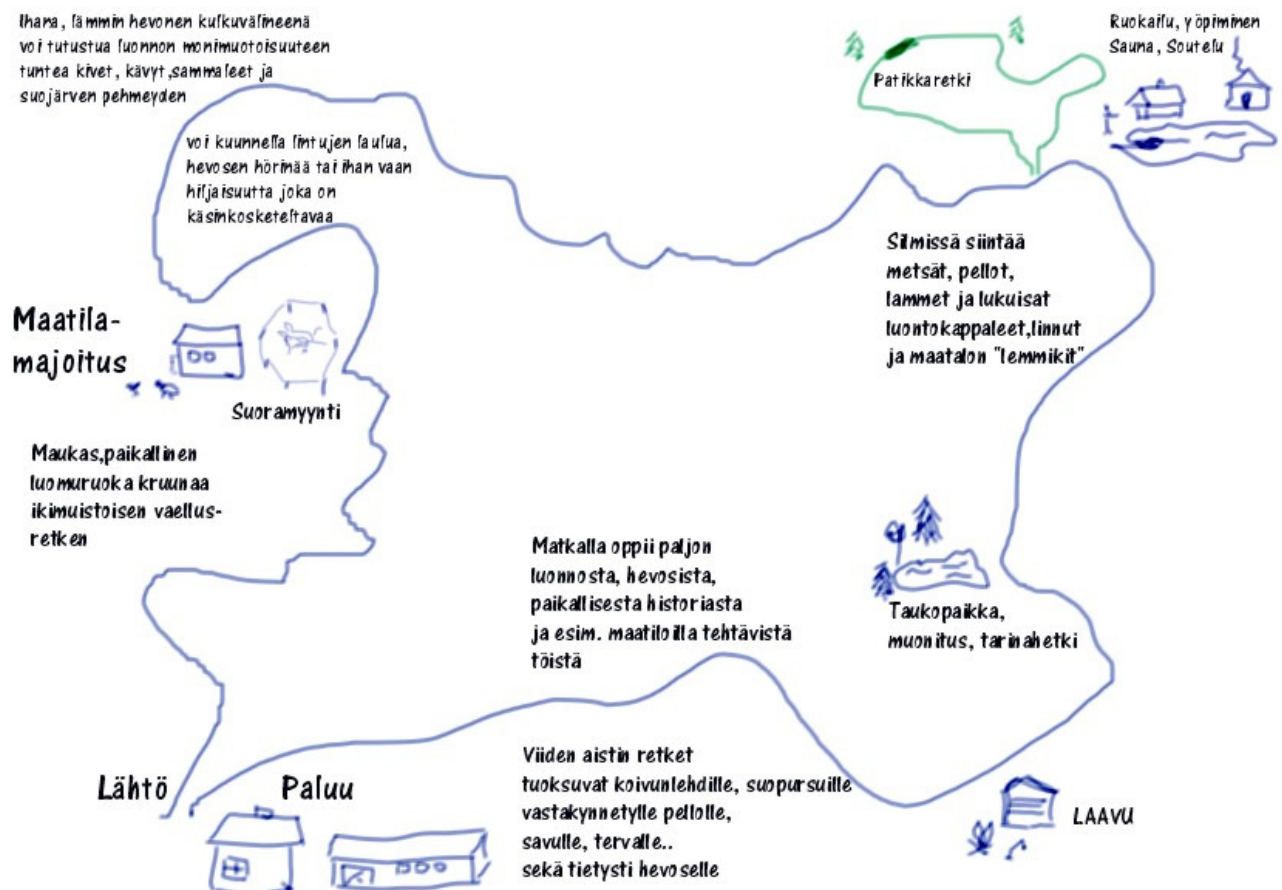
Hahmottelin mielessäni reitistöä, joka voisi jatkua loputtomiin, pitkin Suomea, kylästä kylään, tallilta toiselle, majapaikasta toiseen. Kaunista ja vaihtelevaa luontoa kyllä riittää. Innostuin niin, että pian minulla oli edessäni kuviteltu kartta vaellusreitistä, jonka varrelta löytyy majoituspalvelua, muonitusta, viihdykettä, hyvän olon palveluja, suoramyyntipisteitä, käsityöntaitajia, kotieläinpihoja ja paljon muuta nähtävää, jossa luonto ja hevoset ovat pääosassa. Viiden aistin vaellusretket!

Luonnossa liikkua voi kokea monenlaisia aistimuksia. Kuulee linnun ääniä, näkee kaunista luontoa ja hyvällä onnella voi nähdä myös uljaita

eläimiä; kurkia, hirviä, kettuja ym. Taukopaikoilla voi maistella luonnon antimia ja hyvää paikallista luomuruokaa. Hevonen tuntuu lämpöiseltä ja luotettavalta, toveruus syvenee matkan edetessä. Ja ne tuoksut, mitä luonnosta löytyy! Aamukasteesta auringonhehkuun ja iltanuotio esim. suojärven rannalla on vertaansa vailla oleva kokemus. Sadekaan ei haittaa kun on oikein varustautunut. Paikalla voi olla vielä iltaa täydentämässä paikallinen trubaduuri, menninkäiseksi naamioitunut ”kylähullu” tai hemmottelua kaipaavalle vaikkapa turvehoitoa.

Jos ei tällaisella retkellä ihminen ja ihmisen mieli rentoudu, niin ei sitten missään. Omakohtaisen kokemuksen lisäksi olen nähnyt mielettömän muutoksen ihmisissä, jotka ovat kokeneet vastaavaa. Nykypäivän ihmiset ovat stressaantuneita ja loppuun palaneita ja ratsastus onkin otettu yhdeksi terapian muodoksi niin fyysisesti kuin psyykkisestikin rajoitteisille ihmisille.

Myös hevostalous on suurimmaksi osaksi kannattamatonta liiketoimintaa, siitä huolimatta, että ala on vahvassa kasvussa. Hevostalous pystyy pystyssä enemmänkin yrittäjien oman intohimon ansiosta kuin liiketoiminnan kannattavuuden takia. Olisiko vaellusreittien tuomassa verkostossa yksi ratkaisu ongelman pienentämiseen?

1.2 Vaellusratsastuksen määritelmä

Vaellusratsastuksella tarkoitetaan ratsastusta joka tarjoaa elämyksiä luonnossa yhdessä hevosien kanssa, kiireetöntä vaeltamista, ihmisten tapaamista ja erilaisiin alueisiin ja nähtävyyksiin tutustumista. Vaellusratsastukselle on ominaista harmoninen liikkuminen maastossa hevosien ja luonnon ehdoilla. Vaellusratsastuksessa yövytään reitin varrella vähintään yksi yö.

Vaellusratsastukseen liittyviä käsitteitä:

Incentive matkailija: ei usein kokemusta ratsastuksesta

Eurooppalainen ratsastaja: Suomen luonto tarjoaa suuria elämyksiä koska Euroopassa ratsastetaan vain tarkoin rajatuilla alueilla.

4:n Sesongin toiminta: Ratsastusta läpi vuoden: syys-, joul-, kevätlomat mahdollistavat läpi vuoden operoinnin. Hinnoittelulla ohjataan asiakkaat täyttämään kaikki neljä sesonkia.

1.3 Projektin taustaa

Projektin alussa päätettiin, että huolimatta lain antamasta, kattavasta jokamiehenoikeudesta, joka sallii myös kaupallisen ratsastuksen, reitistöä tehdään yhteistyössä maanomistajien kanssa ja kaikkiin reitin käytettäviin osiin kysytään maanomistajan lupa.

Ympäristöneuvos, Ympäristöministeriön ylitarkastaja Pekka Tuunanen lausunnossaan:

" Jokamiehenoikeudet ovat yleisesti hyväksytyt maan tapa ja ne perustuvat eri lakeihin. Jokamiehenoikeudet koskevat myös ulkomaalaisia.

Liikkuminen maastossa jalkaisin, hiihtäen, ratsain tai pyöräillen on sallittua ilman maanomistajan lupaa. Maanomistajalla ei ole lupaa kieltää liikkumasta eikä pyytää siitä maksua.

Sillä, että toimintaa harjoitetaan kaupallisessa mielessä, ei ole merkitystä jokamiehenoikeuksien kannalta. Hevosta saa uittaa vesistössä jokamiehenoikeudella.

Toistuvasta yksityistien käytöstä on joissakin tapauksissa oikeus pyytää tienhoitomaksua. "

VARPO on vaellusratsastusprojekti, jonka päätarkoituksena on suunnitella luvanvarainen ja turvallinen vaellusreitistö muonituksineen ja majoituksineen ja testata suunnitelmat pilotti-käytännöllä..

VARPO on yleishyödyllinen kehittämishanke, joka on saanut tukea Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta. Se on osa Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaa(2007-2013) ja Leader-toimintaryhmän toimii Varsin Hyvä ry. Valitettavasti ELY-keskuksen myöntämästä 80% rahoituksesta on loppuraportin luovutukseen mennessä toteutunut vain 4,1 % ja yhdistys ja sen vastuuhenkilöt ovat kantaneet hankkeen aiheuttamat kustannukset.

Syitä, miksi tähän on lähdetty, on monia. Näemme tämän mahdollisuutena elävöittää hiljentynyttä maaseutua ja tuoda lisätuloja maaseudun yrittäjille, yhdessä hevosityrittäjien kanssa.

Hevosalan yritystoiminta on yksi nopeimmin kasvavista yrittäjyyden muodoista Suomessa tällä hetkellä. Se on myös merkittävä osa maaseutu- ja naisyrittäjyyttä. Yhtenä vahvuutena on kiistatta itse ydintuotannon tekijän, eli hevosen käyttömuotojen monipuolisuus. Hevosella on monta ammattia. Ravuri, ratsu, terapeutti, maaseudun työntekijä, niin metsässä kuin pellollakin, ja jopa maidontuottajana.

Talleja arvioidaan olevan tällä hetkellä jo yli 15.000, joista yritystoimintaa harjoittaa n. 3 000. Ala työllistää 15 000 ihmistä ja uusia yrityksiä nousee joka vuosi 200-250. Välilliset kasvuvaikutukset ovat vielä suuremmat, kun lasketaan mukaan muut hevosalasta hyötyvät toimialat, kuten

kengittäjät, hevostarvikekauppiat, heinäviljelijät, eläinlääkärit, hyvinvointi- ja matkailupalvelujen yrittäjät ym.

Hevosharrastajien määrä on kaksinkertaistunut kymmenen viimeisen vuoden aikana ja niistä suurin osa on aikuisia, 140 000. Hevosia Suomessa n 80 000.

1.4.2011 Maaseudun tulevaisuus lehti.

"Ratsastuksen suosio on kasvanut tasaisesti Suomessa.

Harrastajien määrä on yli kaksinkertaistunut vuodesta 1994 lähtien, kertoo verkkojulkaisu Suomalaisen hevosalan katsaus 2010.

Kansallisen liikuntatutkimuksen 2009–2010 mukaan ratsastusta harrastaa vuosittain keskimäärin 144 000 suomalaista. Kesän sesonkihuippuna harrastajien määrä nousee 160 000:een.

Ratsastus on erityisesti naisten ja tyttöjen laji. Suomen Ratsastajainliitto (SRL) arvioi, että joka viides 10–18 -vuotiaista tytöistä harrastaa ratsastusta. Koko ratsastusikäisestä naisväestöstä harrastajia on kuusi prosenttia.

Hevosalan kasvusta lisää maanantain Maaseudun Tulevaisuudessa."

TIINA TAIPALE

Hevosala ja tallitoiminta on suurelta osin kannattamatonta, joten tarvetta alan kehittämiseen ja järjeistämiseen on. Vaellusratsastus on lähes hyödyntämätön "valttikortti", niin hevosbisneksessä kuin maaseutumatkailussakin. Tarjontaa on lähinnä tunnin tai parin maastoratsastukseen, jossa paluu on aina lähtöpisteeseen. Vaelluksen ideana on kulkea ratsain paikasta toiseen ja yöpyä eri kohteissa. Tämä avaa aivan uuden näkökulman täydentävien palvelujen tarjoamiseen. Suurena haasteena toimintaan on maankäytön rajoitteet ja yrittäjän rajalliset resurssit. Pääasiassa metsäretkiä tehdään tallien omilla mailla ja lupien mukaan lähimaastoissa.

Vaaratilanteilta ei voi välttyä, kun hevonen ja moottoriajoneuvo kohtaavat, eli yleisillä teillä liikuttaessa niitä syntyy väistämättä. Hevonen on pakenijaeläin, joka pelästyessään säntää suinpäin mihin sattuu.

Riitatilanteita saadaan aikaiseksi kulkemalla jokamiehen oikeudella sopimattomissa paikoissa ja aiheutetaan tarpeetonta harmia ja jopa taloudellisia menetyksiä maanomistajille. Liiketoiminnan ollessa kyseessä jokamiehen oikeuksista syntyy kiistaa. On siis enemmän kuin suotavaa, että hevosenomistajat ja talliyrittäjät yhdessä maanomistajien kanssa suunnittelevat toimivan ja turvallisen reitistön, johon laaditaan sopimukset ja säännöt.

Hevosen luontoon jättämä jälki on yllättävän pieni ja kapea ahkerassakin käytössä. Poikkeuksen tekee kosteikot, jotka jo turvallisuussyistä eivät sellaisenaan ole hyviä kulkureittejä. Polkuja suunniteltaessa olemme pyrkineet huomioimaan seuraavanlaisia seikkoja:

Hyödynnetään jo olemassa olevia polkuja ja metsäteitä.

Hevosen hyötykäyttö, kiinteistöjen rajat, voimalinjat, pienten metsäteiden keskikohta, joka on ajouria korkeammalla.

Huolenaiheet maanomistajilta. Hukkakaura, valuma-alueet, rasitekysymykset, sopimukset.

Metsästyksen ajankohdat.

Turvallisuussuunnitelmat, valvonta ja kunnossapito.

Ympäristönsuojelulaki, valmismatkalaki, ulkoilulaki, luonnonsuojelulaki, pelastustoimilaki, eläinsuojelulaki ym. ym.

Reittien aikaansaaminen edellyttää yhteistyötä kunnan, yrittäjien, maanomistajien, yhdistysten ja muitten tahojen välillä. Toteutuessaan se tuo eloa hiljentyneisiin syrjäkyliin ja lisätuloja maaseudun yrittäjille.

Elämispalvelut, johon liitetään ihmisen hyvinvointia lisäävät palvelut, ovat tätä päivää. Hevonen ja luonto yhdistelmänä on vahva terapeutti kokemus, jolla on kysyntää tämän päivän kiireisessä elämänrytmissä. Ihmiset ovat hakeutumassa uudelleen luontoon ja hiljaisuuteen. Lapissa on kaunista luontoa, joka on tänä päivänä osattu jo viedä kansainvälisillekin markkinoille. Meillä Nousiaisissa luonto on vieläkin monimuotoisempaa lähialueilla, on erilaisia metsätyppejä, korpimaisemia, soita, suojärviä, laakeita peltonäkymiä, naapurikunnassa merenrantaa jne. Meiltä löytyy myös historiaa, perinteitä ja käden taitajia. Kaikki tämä on hyödyntämätön voimavara , jota ei ole markkinoitu tarpeeksi. Toivottavasti tähän hankkeeseen löytyy innostuneita ihmisiä hevosyrittäjien lisäksi muiltakin aloilta.

1.4 Ideasta toimeen

Vaula Valtonen "Aikani pyöriteltyäni ajatusta, rohkaistuin ja lähdin esittämään kunnalle ideaani, tähän toisi lisätuloja maaseudun ihmisille ja pienyrittäjille ja elävöittäisi jo hiljentynyttä syrjäseutua. Siitä alkoi lumipalloefekti... Vuonna 2010 virassa ollut Kunnanjohtaja oli hyvinkin kiinnostunut asiasta ja lähetti minut Potkuriin, tämä kun oli tällainen laajempi asia, sieltä varmasti saisin neuvoja asian eteenpäin viemiseksi. Sieltä sain myös positiivisen vastaanoton ja edelleen ohjeen ottaa yhteyttä leader-ryhmään Varsin Hyvä ry:hyn. Tosin innostunut virkailija itse otti yhteyttä sinne, vielä kun olin itse paikalla, siinä sovittiin tapaaminen Varsin Hyvä ry:hyn. Siellä keskustellessamme heidän kanssaan tuli selväksi, että asia on yleishyödyllinen. Varsin Hyvän toimesta kerrottiin , että hankkeen luominen vaatisi yhdistyksen perustamista. Minulla ei ollut tarvetta yhdistyksen perustamiseen mutta koska hanketta ei voinut viedä eteenpäin, päätimme perustaa yhdistyksen viemään asiaa eteenpäin. PRH rekisteröi yhdistyksen 02.10.2010. "

1.5 Suunnittelun lähtökohdat

Ratsastusreittien suunnittelussa pitää ottaa huomioon paljon erilaisia asioita. Tärkein niistä on turvallisuus. Maapohja pitää olla turvallinen hevosen herkille jaloille. Maantieosuuksia pitää välttää turhien onnettomuuksien välttämiseksi, hevonen kun on pakenijaeläin, joka säikähtää joskus pienistäkin asioista. Tutustuin erilaisiin julkaisuihin saadakseni mahdollisimman paljon tietoa asiasta. Lisäksi olin yhteydessä mm. Varsinais-Suomen Pelastuslaitokseen. Erilaiset lakipykälät ja säädökset on myös otettava huomioon.

Vaula Valtosen työkirjasta: "Reittien suunnittelun aloitin tutkimalla karttoja suhteessa hevostallien sijaintiin. En halunnut viedä reittiä minkään tallin pihalle asti, koska pyrin tasapuolisuuteen joka suhteessa. Kuitenkin niin, että reitti kulkee kohtuullisen matkan päässä talleista ja sinne on mahdollista jokaisen itse selvittää kulkuyhteys. Otin huomioon myös sen, ettei reitti kulje pellon pientareella hukkakauran lisääntymisriskin ja valuma-alueen tiivistymisen vuoksi. Poikkeuksena ns. joutopellot. Myöskään suo-alueille ei kannattanut suunnistaa. Koska etukäteen oli tiedossa yhteistyömahdollisuus Saksalan Pienviljelijäyhdistyksen kanssa, aloitin reitin sieltä. Siellä on myös mahdollista majoittautua, sekä ihmiset, että hevoset. Ensimmäisen reittihahmotelman jälkeen menin paikanpäälle tarkastamaan reitin sopivuuden ratsastukseen. Tähän työhön sain apua myös talkooväeltä. Joskus jouduimme siirtelemään risuja edestämme ja sitten taas laittamaan paikoilleen. Mikäli reitti todettiin hyväksi tai pienin korjauksin kelvolliseksi, kirjasin ylös paikan koordinaatit ja mahdolliset toimenpiteet sen kunnostamiseksi. Seuraavaksi olin yhteydessä Maanmittauslaitokseen ja Nousiaisten kuntaan. Maanmittauslaitokselta sain ohjeet karttaohjelman käyttöön. Sen avulla sain kiinteistönumerot. Niiden perusteella selvitin kunnalta kiinteistöjen omistajat. Kiinteistöjen omistajaa ei aina ollut kovin helppo selvittää. Osa oli perikunnan omistuksessa ja omistajavaihdoksia oli myös jonkin verran tai omistajat ulkopaikkakuntalaisia ja numerot salaisia. Mikäli omistaja oli suopea asialle, pystyin jatkamaan reittiä. Mikäli taas omistajalta ei lupaa tullut, syystä tai toisesta, homma piti aloittaa alusta, ellei kiertotietä ollut. Yllätyksiä sattui muutama, kun kartalla ei näkynyt suuria ojituksia tai suo-alueita. Eräs polku päättyi talon pihaan, eikä kiertomahdollisuutta ollut, joten alusta piti taas alkaa.

Taukopaikat matkanvarrella tulivat pääosiltaan yhteistyöhalukkailta maan- ja kiinteistön omistajilta. Ne on myös suunniteltu niin, että hevoset voivat niissä turvallisesti levähtää, vettäkin pitää olla saatavilla ja ratsastajilla myös esim. tulentekopaikka. Pidemmällä matkoilla pitää olla mahdollisuus myös yöpymiseen.

1.6 Projektisuunnitelman toteuttaminen

1.6.1 Vaellusratsastusreitien projektin alkutilanne

1.6.1.1 Nousiainen paikkana

Maantieteellisesti melko hyvä sijainti; Hyvien kulkuyhteyksien päässä, kuitenkin maaseudun rauhassa

Kaunis luonto

Kehityskelpoinen kunta, jossa tilaa syrjäseudulla

1.6.1.2 Kokoukset

Tapaaminen Kunnanjohtaja 23.03.2010

Yleistä

Hanke on laajuudessaan pikemminkin aluekehitysprojekti. Mukaan ympäristökunnat esim. Rusko, Mynämäki ja kaupungit Turku ja Raisio
Vaellusreitit

Keskusteltiin mm. Rantapihan käyttöä vaeltajien yöpymiseen ja pienviljelijäyhdistyksen osuutta esim. muonitukseen ja hevosten tarhauksiin. Karttoja ja maanomistajien tietoja saa kunnantalolta tai maanmittaustoimistosta. Myös yksityisteiden käyttöön pitää olla tieosuuskuntien lupa. Teiden omistajien yhteystietoja saa myös kunnalta.

Potkuri

Lumiainen suositteli kääntymään Potkurin puoleen mahdollisten avustusten hakemisessa. (Määttänen)

Ajatuksia

Minä puolestani lupasin lähettää dokumenttia kunnanjohtajan luettavaksi. Mukana tietoa hevoskrematoriosta.

Toteutus

Sponsorit

Yhteistyökumppanit

Maanomistajat, tallit, kunta, luontojärjestöt

Seurakunnat

Yritykset , FINSILVA

VALTION metsät

Paikalliset yrittäjät

TV dokumentti

Kokoontuminen sidosryhmien kanssa

Paikallisoosaaminen

Päivi Luukkonen TARINAPOLUT

Taina, MIELITIEN TALLI

Issikkatalli Mynämäki
Varjotalli
Matkatoimistot

Otettavat Kontaktit

Nousiaisten kunta, etunimi.sukunimi@nousiainen.fi
Kunnanhallituksen pj Jouko Heikkilä
jouko@heikkilatimber.fi
Vapaa-ajanlautakunta pj Olli Jari / Jouni Kangas
Ympäristö pj Jaakko Rantasalo
Kunnanjohtaja Jyrki Lumainen 0443391213
Vapaa-ajantoiminnan päällikkö 0443391234
Nousiaisten Yrittäjät ry hpj
saana.kantola@nousiaistenyrittajat.fi
Turun kaupunki
Kaup. johtaja Mikko Pukkinen, avustaja Antti Kirkkola
Matkailualan ympäristöprojekti, yht. henkilö Aila
Kumentola smak.kumentola@haaga.fi
MEK
Jaakko Lehtinen , jaakko.lehtonen@visitfinland.fi
FINPRO, viestintä ja markkinointijohtaja Outi Torniainen,
outi.torniainen@finpro.fi
MISSET ? markkinointi kansainväliset yhteydet
Potkuri
Muut talliyrittäjät

Vaellusratsastus tuotteena ja sen vaikutus : (projektipalaverin tulokset)

- 1)Maaseudun monipuolista kehittämistä
Erityisosaamista esim. erikoisviljely. Pellavasta hevosen karsinan kuivikkeeksi. Nokkonen-kaikki mitä hevonen tarvitsee, kuivattamalla myyntiin
Energia asiat; hevosenlannanpoltto sekä hevoskrematorio.
Luontoa säästään, sen voimavaroja käyttäen
Marjan- ja sienien poimintaretkiä
Hevonen takasin maalle hyötykäyttöön
Maaseudun syrjäkylät eläväksi
- 2)Työllistävä vaikutus monille
Maanviljelijöille. Suoramyyntiä, majoitusta, ateriapalveluja, työnäytöksiä, retkeilypalveluja, heinäntuottajille
Erilaiset kurssittajat ja hoitoalan ihmiset, parturit, kampaajat, hierojat, luennoitsijat
Hevosalan ammattilaisille; kengittäjät, opettajat, terapeutit, hevosmetsurit, ravi-ihmiset ja tietysti vaellustalliyrittäjät
- 3)Hevostalouden kehittämistä
Nykyiset liiketoimet eivät pääosin kannattavia liian kapean business-idean takia
Hevosalan yrittäjyys pitää saada monipuolisemmaksi ja toisaalta erityisosaamista lisättävä

Enemmän verkostoitumista muiden yrittäjien kanssa Vaellusratsastuksella on suuri kysyntä, tarjontaa ei juuri ollenkaan. Ainoastaan parin tunnin maastoratsastuksia. Hevosen käyttömahdollisuuksien monipuolisuus on lähes rajaton

4) Paikallishistoriaan ja -luontoon tutustumista Nousiaisissa kaunista korpiluontoa, historia värikästä

5)Huovien jäljessä tutkimus (Turun AMK)
Apuna ja tukena projektissa Turun ammattikorkean tekemä esiselvitystyötä ratsuvaelluskonseptin luomiseksi Turun pohjois-puolelle

Yhteydenotot

-Airi Kulmala, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto. Keskusteltiin asioista yleisellä tasolla. Valuma-alueista, tienkäytöstä ja paikallistietoutta poluista ym.

-Metsähallitus/ Hanna Ylitalo

-ProAgria Eila Hoffren

-TurkuTouring

-Turun seudun kehittämiskeskus, Niko Kynäräinen. Auttaa lähinnä tarvittaessa ja verkostointia ajatellen.

1.6.2 Esityö ennen maastotutkintaa

Etsitään sopiva reitti

-Kysytään luvat maanomistajilta ja tiekunnilta. Tässä vaiheessa pääasiassa suullisesti.

-Tutustutaan luontopolkujen tekemiseen asiantuntijoita kuunnellen.

-Kirjataan ylös ja dokumentoidaan saatu tieto

-Yhteys talliyrittäjiin, yhteistyöhalukkuus kartoitetaan

-Yhteys paikallisiin yrittäjiin; majoitus- muonitus-, hyvinvointi- ja ohjelmapalveluyrittäjiin, sekä yhdistyksiin. Yhteistyö kartoitetaan.

-Kerätään materiaali myös tuleviin kuluihin reitistön valmistusvaiheessa. Tiemaksut, mahdolliset ylitykset ym.

-Perehdytään vaellusreittien suunnitteluun ja tekemiseen, lakeihin ja asetuksiin esim. tienkäytön ja jokamiehenoikeuden suhteen

-Perehdytään myös elämispalveluiden tuottajien tarjontaan, vaellusratsastuksen luokituksiin ja tarjontaan/kysyntään sekä muihin vastaaviin hankkeisiin.

-Maaseutumatkailun tarkastelu vaellusratsastukseen liittyen

Reitin suunnittelu alkoi karttaohjelman opettelemisella Maanmittauslaitoksella. Kartta-ohjelmalla saatiin selville kiinteistönnumerot. Kiinteistönnumeroiden perusteella haettiin kiinteistöjen omistajia lähinnä kunnan Kristiina Karjalaiselta. Yhteyttä omistajiin oli välillä hankala saada, kun omistajana oli perikunta tai omistaja oli jostain muualta.

Kirjallisuutta aiheesta mm. Turun ammattikorkeakoulun tekemä " Huovien Jäljissä" esiselvitys ratsuvaelluskonseptin luomiseksi Turun pohjoispuolelle. Kirjasein tekijän ,Sirpa Halosen kanssa muutama tapaaminen ja viestintä asian tiimoilta.

Lähteenä toimi Outdoor Finland -aktiviteettien kehittämissuunnitelman tekemä vaellusreittien suunnitteluopas.

-Suunnittelupalaveri Nousiaisten Vuorenpäässä, Veijo Vuorenpään luona, mukana Suomen ladun puh.johtaja Pekka Kaven

-Nousiaisten Alun Reima Rantasen kanssa myös pohdittiin mahdollisuutta käyttää jo valmiina olevia hiihtoreittejä. Hevoset pitäisi polut auki kesällä, niin talvella pääsisi talkooväki vähemmällä.

-Sähkö-yhtiöön Fortumiin, Marko Hakalaan yhteydessä, voisiko linjojen alusia hyödyntää. Olin yhteydessä monta kertaa, lopullista vastausta ei oltu saatu raportin valmistumiseen mennessä. Empowerilta joku lupasi ilmoittaa..

-Maskussa aiemmin tehty Kinttupolkuprojekti. Projektin tekijä Saara Lainio toimitti aineiston.

- Suunnittelussa ja neuvoja antamassa maanomistajat, joilta tuli arvokasta tietoa, omistajuuksista, maaperästä ym.

-Neuvoja ja kokemuksia tuli myös Pohjanmaalta, Seinäjoelta. Tilaa elämälle-hankeen projektipäällikkö Hannu Salo kertoi Lakeuden elämysliikuntareitistöstä, jossa mm 12km pitkä hevosten reitti, sekä ratsuille että ravihevosille. Lisäksi sitä voidaan käyttää myös pyöräilyyn. Heillä on myös 8km pitkä elämyspolku patikointiin.

1.6.3 Reitistötyö eli maastokartoitus

1. Kartasta katsottu alue tai valittu reitti lähdetään tutkimaan, autolla ajaen, paikanpäälle lähempää arviointia varten.
- 2.Reittiä lähdetään tutkimaan jalkaisin navigaattorin avustuksella . Mikäli reitti arvioidaan mahdolliseksi, kirjataan ylös koordinaatiopisteet, matkan pituus (jälki) ja maaston luonne, esim. kalliopohjainen tai kangasmetsää.
3. Tallennetaan tiedot Navigaattorin muistiin
4. Joskus reitillä tulee vastaan yllätyksiä, jyrkkä kallio, suuri oja tms. , joten maastossa pitää löytää kiertotie

5. Kirjataan ylös myös visuaalinen näkökanta, onko maisema kaunista vaiko risujen ja roskien vallassa.
6. Mahdolliset taukopaikat paikallistetaan.
7. Hevosten huoltoon liittyvät asiat merkitään muistiin
8. Reitin turvallisuusnäkökohta arvioidaan (pelastustoimet) ja koordinaatit merkitään.

1.6.4 Karttatyö

1. Paperikartasta, laajemmalla alueella tutkitaan maaston rakennetta (suuret suoalueet, asutukset, valtatieet ym.)
 2. Valitaan reitti
 3. Siirrytään Maanmittauslaitoksen sivuille, paikkatietoikkuna-karttaikkuna. Sieltä tarkastellaan aluetta lähemmin esim. pellot, suoalueet, jyrkät kalliot. Katsotaan myös ortokuvat eli ilmakuvat.
 4. Tässä vaiheessa siirrytään reitistötyöhön. (maastokartoitus)
 5. Reitistö todetaan kulkukelpoiseksi pienin muutoksin tai sellaisenaan. Ellei, on edessä uusi haku.
 6. Haetaan karttaikkunasta kiinteistön rajat ja kiinteistötunnukset.
 7. Kiinteistötunnusten perusteella etsitään omistajat Nousiaisten kunnasta, Kristiina Karjalaiselta tai Maanmittauslaitokselta.
 8. Yhteys omistajiin puhelimitse tai henkilökohtaisesti. Puhelinnumeroiden etsintä joskus vaikeaa, kun numeroita ei välttämättä ole edes tiedustelun takana, vaan ovat salaisia. Tarvittaessa lähetetään lisätietoja sähköpostitse.
 9. Mikäli lupaa kysytään yksityisille- tai metsätieosuuksille, lupa on kysyttävä kirjallisena. Mukaan on liitettävä kartta perusteellisine selvityksineen ja mahdollisen kulutuksen arvioitu määrä.
 10. Kirjataan kyselyn tulos ja paikka koordinaatiopisteineen, kiinteistönumeroineen, toimenpiteineen ja teiden haltioden vaatimuksineen(esim. kakat pois tieltä) sitä varten suunnittelulle lomakkeelle.
- Suunnittelussa pyritään yhtenäiseen, mahdollisimman pitkään, turvalliseen reittiin. Työ alkaa aina alusta yhdenkin maanomistajan kieltäytyessä antamasta lupaa suunnitellun reittiosan matkalla..

1.7 Varpo -reitti

VARPO-PROJEKTIN AIKAANSAAMA RATSASTUSREITTI, reitin pituus 32,05 km

1.PALOMÄKI

-Palomäntieltä metsäautotie/polku kohti Pihlavaa Kimmo Valtosen pellon reunaan. Pellon lähistöllä oleva polku hieman risukkoinen, kaipaa raivausta. Muilta osin reitti hyväkulkuinen.

2 .PIHLAVA

-Seurakunnan omistamaa metsää, missä mahdollisuus taukopaikkaan. Myös uintimahdollisuus ratsastajille.
-Pihlavantie on kovasärmäistä soraa, joka ei ole hevosen hyvä kulkea. Tie on kuitenkin ainoa yhdyslenkki eteenpäin, muualla kun ei ole siltaa.

3. LUOTLANSUO

-Metsäautotie/peltotie, maisemaltaan kaunista ja hyväkulkuista. Pellon toisessa reunassa mahdollisuus taukopaikkaan. (Liisa Taka-Anttila)

4. LUOTLANSUONTIE

-Hyväkulkuinen metsäautotie Sunintielle asti

5.SUNINTIE

-Kova hiekkapohjainen, yleinen tie. Sunintien varrella mahdollinen taukopaikka, suunnitteilla kota yms.(Jukka Fageström)

6. SUNI

- Sunintieltä pieni polku, joka muuttuu metsätieksi. Jatkuu Hiittion metsäautotienä Takkulantielle.
Kaunis ja helppokulkuinen.

7.TAKKULANTIE

-Kova, hiekkapohjainen, yleinen tie.

8.SUOKAS

- Suokkaan yksityistie, helppokulkuista soratietä. Kiikon päässä muuttuu lähes poluksi. Kaunis ja hyväkulkuinen.

9. SAKSALA

- Saksalantieltä paikkapaikoin poikkeava reitti on hyvin vaihtelevaa, suomaisemista kallioille. Osa matkasta pitää mennä Saksalantietä pitkin, mikä ei ole turvallista, autot ajavat melko kovaa. Lähellä Savojärveä reitti kulkee taas upeissa maisemissa peltojen ja metsien liepeillä.
Pehmeimmillä paikoilla polkua pitää suojata luontoon sopivalla materiaalilla. Saksalantien varrella on mahdollisuus poiketa myös Mielitien tallilla, jonne myös hevoset pääsevät laitumelle tauon ajaksi.

10. SAVOJÄRVI

- Saksalan pienviljelijäyhdistyksen ylläpitämä Rantapiha on oivallinen paikka vaellusratsastajille. Kaunis paikka, jossa voi levätä sekä ihmiset, että hevoset. Tarjolla on yöpymispaikan lisäksi mahdollisuus ruokailuun, saunomiseen, uintiin, kalastukseen, patikointiin ym. Bonuksena erittäin ystävällinen palvelu.

1.8 Viestintä

Viestinnässä on pyritty olemaan avoin kaikkiin suuntiin, myös laajemmin elämys- ja maaseutumatkailun suuntaan. Yhteenvedona voidaan todeta, että Varsinais-Suomen alueella tuntuu olevan passiivista väkeä, koska huolimatta erittäin aktiivisesta kontaktoinnista montaa eri kanavaa pitkin, kiinnostus yhteiseen päämäärään on ollut laimeaa. Suurimmat hanketta eteenpäin vieneet innoittajat ovat tulleet pääkaupunkiseudulta, Seinäjoelta ja Lapista.

1.8.1 Infotilaisuus 22.03 Nousiaisten Lukion Auditorio

Infotilaisuus pidettiin Nousiaisissa 22.03.2011. Tilaisuutta mainostettiin Vakka-Suomessa ja paikallisilla mainoksilla. Sähköpostilla kutsuttiin seuraavat tahot.

eeva.mettala-willber@lieto.fi
taina.tuominen@mielitie.fi
niko.kyynarainen@turku.fi/TurunSeudunKehittämiskeskus
markku.maattanen@turku.fi
satu.puustinen@ppinet.fi Vakka-Suomi maaseutuasiamies
eirajaaskela@hotmail.com Hevonkeidas
sirpa.halonen@turkuamk.fi
info@hippolis.fi
jyrki.lumiainen@nousiainen.fi
juha.rinta-jouppi@nousiainen.fi
eija.turta@wippies.fi
reima.rantanen@dnainternet.net
kirsi.niitymaki@pp.inett.fi
jouni.kangasniemi@nousiainen.fi Kuhankuonon retkeilyreitistö
tapio.tuhkanen@varsinais-suomi.fi
arto.oikarinen@rusko.fi
pekka.maattanen@masku.fi
matti.anttila@nousiainen.fi
maarit.hollmen@mtk.fi
hanna.rattolantila.fi
erkki.virolainen@metsa.fi Metsähallitus
eero.lahto@gmail.com
mk.dressage@ppinet.fi Minna Kauppinen
vuokko.vartiainen@aamuset.fi
hepsis@hepsis.com

info.ratsastusseurapegasos.net
minna.lindstrom@tunnehevonen.fi
jorma.kemilainen@hevosurheilu.fi
toimitus@ratsastus.net Hevoset ja Ratsastus
tku.ilmoitukset@lehtiyhtyma.fi
lauri.kontro@maaseuduntulevaisuus.fi
toimitus@vakka.fi
sanna.kuntola@nousiaistenyrittajat.fi

Yhteenveto Varpo-hankkeen info-tilaisuudesta 13.4.2011

Tilaisuus alkoi kahvitarjoilulla klo 18.00

Matti Järveläinen esitteli lyhyesti Helu ry:n ja sen roolia VARPO-hankkeessa.

Vaula Valtosen tehtävänä oli selvittää Varpon taustaa, haasteita ja siitä saatavia hyötyjä maanomistajille ja yrittäjille.

Kuulijoita paikalla oli 28, lehdistön ainoana edustajana Vakka-Suomen sanomista Satu Puustinen.

Suurin osa oli harrastajia, 21.

Talliyrittäjiä 4.

Maanomistajia 5.

Paikalla oli myös tuleva kotieläinpihan yrittäjä sekä Perinneratsastajat ry:n edustajia

Yleisesti ottaen kiinnostus hanketta kohtaan oli suuri ja tarvetta ehdottomasti on. Harrastajien, eli yksityisten hevosenomistajien suurin into kohdistui mahdollisuuteen saada luvallinen, yleinen reitti käyttöönsä. Pohdintaa siinä aiheuttaa reitistön sääntöjen noudattaminen, tarkoitus ei ole lisätä "villää ratsastusta", kuka valvoo ja miten? Tallit myös olivat halukkaita yhteistyöhän, taukopaikkoina tai vaellustalleina.

Suurimpana esteenä hankkeen etenemisessä tuntuu olevan maanomistajien huolet hukkakaurasta, tukien menetyksistä ja rasitekysymyksistä. He haluavat jotakin vastiketta myönnytyksilleen esim. rahakorvauksena, mikä on ymmärrettävää. Pelkoa ja harmitusta lievensi se seikka, ettei mitään tehdä ilman maanomistajien lupia vaan toimitaan yhdessä heidän kanssaan. Korvausasiaa pitää selvittää.

Tilaisuus päättyi n. klo 20.00 hyvässä hengessä vapaaseen keskusteluun, jossa kuulijat saivat esittää vielä mieleen tulevia kysymyksiä. Seuraavasta yhteisestä tilaisuudestakin oli jo alustavasti puhetta, eli kesän loppupuolella.

1.8.2 Voimistuvat kylät kampanja

Helu ry osallistui 15-16.3 Voimistuvat Kylät-kamppanjaan Tuorlassa. Tapahtuman tarkoituksena oli lisätä kuntien ja kylien keskinäistä yhteistyötä. Paikalla oli runsaasti erilaisten yhdistysten edustajia hienoine suunnitelmineen ja aikaansaannoksineen. Oli todella vaikuttavaa kuulla, mitä kaikkea hyvällä yhteishengellä ja suurella sydämellä voi saada aikaan. Ikävä tosiasia on kuitenkin se, että hankkeiden elinehtoon, osarahoituksen hankintaan, kuluu suhteeton määrä aikaa ja kohtuuton byrokratia tappaa loputkin innostuksesta. Ironista oli myös se, että kun paikalla oli valtava määrä paikallisvaikuttamisen osaamista ja maaseutupolitiikan korkeinta tietämystä ja vilkkaat keskustelut hankkeista, kyläyhdistyksistä ja kunnan roolista käytiin, ei paikalla ollut yhdenkään kunnan edustajia. Siitä huolimatta alueellisella tasolla ja kyläyhteisössä syntyy talkoovoimin hyvinvointia ja palveluita asukkaille jotka julkisin varoin tuotettuna maksaisivat maltaita. Sen sijaan, että virkamiehet näkisivät tämän arvon, he keskittyvät tutkimaan, onko laajalle alueelle hyvinvointia suunnittelevan ja toteuttavan projektin ajopäiväkirjamerkinnän kellonaika oikein.

1.8.3 VARPO-Tilanneraportti 15.01.2012.

15.01.2012 mennessä tehtyjä toimia:

- Jokamiehen oikeudet ympäristöministeriöstä, ympäristöneuvos Pekka Tuunanen
 - Tielainsäädäntö, Tieyhdistys Elina Kasteenhelmi
 - Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus/liikenne- ja infra-vastuualue, aluevastaava Hannu Putila; Hevosien liikkuminen yleisillä teillä
 - Varsinais-Suomen Pelastuslaitos, Jarkko Aaltonen, pelastussuunnitelma
 - Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto, Airi Kulmala, yleistä asiaan liittyvää
 - Pro Agria, Eila Hoffren
 - Turun Ammattikorkeakoulu, Esiselvitys ratsuvaelluskonseptin luomiseksi Turun pohjoispuolelle, Sirpa Halonen
 - Luontotietotoimisto, Mika Lehto
 - Keskustelut kansanedustaja Kike Elomaan kanssa
 - Keskustelutilaisuus Vuoren päässä, paikalla Pekka Kaven, Suomen latu ja polku
 - Tutustuminen Lapin elämysmatkailuun, Santamus, Matti Korva
 - Oltu yhteydessä Suomen parhaimmistoon kuuluvaan Brandi-asiantuntijaan, Kari Haajamoon
 - Osallistuminen Valtakunnallinen hevosmatkailuseminaariin Ypäjällä
- 11.05.2012 Ypäjän Hevosopisto

- Maakunnan matkailun hanketreffit Villa Apollossa 19.10.2012
- Tilaa elämälle Etelä-Pohjanmaalta, Yhteydenotto projektipäällikkö Hannu Saloon/Lakeuden elämysliikunta(Elämysliikuntareitistö) Seinäjoen kaupunki ja Ilmajoen kunta
- Karttaopastusta Maanmittauslaitokselta, kiinteistöjen omistajatiedot kunnalta
- Infotilaisuus Nousiaisten lukion auditoriossa, lisäksi tietoa jaettu sähköpostitse
- Yhteistyökumppaneita ; Saksalan pienviljelijäyhdistys, Mielitien talli, Tillintalli, Hevoskylä/ Jarmo Aalto, Toivolan kievari, taukopaikkojen tarjoajia, kotieläinpihaa, sekä muita talleja kunnan ulkopuolelta
- Reittiä valmiina n.35km, luvat suurimmaksi osaksi kysytyt, joitakin vastauksia odotetaan
- Meihin päin otettu yhteyttä mahdollisten Japanista saapuvien elämysmatkailijoiden vastaanottamisesta, kiinnostus siellä suurta, eteenkin taloudellisesti hyvin toimeentulevien keskuudessa.
- Reittejä on kuljettu ja kartoitettu yhdessä talkooväen kanssa, maanomistajia on haastateltu ja kuunneltu

2 Reitistön palvelupisteiden suunnitelma

2.1 Majoitus

Majoituksessa pitää ottaa huomioon seuraavat seikat;

-Ratsastajilla pitää olla kohtuullisen hyvät nukkumapaikat sängyissä tai esim. olkipatjoilla omalla makuupussilla tai majoituspalvelun puolesta toimitettavilla liinavaatteilla. Ratsastus on fyysinen laji ja vaatii ihmisen kestävyydeltä paljon. Siksi nukkumapaikan pitää olla kuiva, lämmin ja pehmeällä alustalla, jotta voimia voi kerätä taas seuraavaan päivään.

-Pesumahdollisuus on ihmisen perustarpeita, joista ei ole hyvä tinkiä. Ihminen voi huonosti, ellei ennen nukkumaanmenoa pääse peseytymään. Suomen oloissa kylmät säät ei ole poikkeus, joten lämmintä vettä pitää olla saatavilla, vaikka saunan padasta.

-Sateen kastelemat vaatteet pitää myös saada kuivaksi yön aikana, takan reunalla, saunan jälkilämmössä tai jollain sähköisellä laitteella.

-Ruuanlaiton mahdollisuus tai muonituksen järjestäminen majoituspaikkaan välttämätön. Ruoan laittoon käy myös toimiva puuhella tai vaikkapa ulkogrilli, joka on sateelta suojassa.

-Majoitus pitää järjestyä tietysti myös hevosille. Valmiit tarhat tai niityt, jotka valmiiksi jaettu esim. neljään osaan. Kaikki hevoset eivät välttämättä tule toimeen keskenään. Mikäli laitumella ei ole tarpeeksi syötävää tai on talviaika, pitää eläimille viedä riittävästi heinää. Vettä pitää olla myös lähistöllä saatavilla. Sadekatoksen puuttuessa, loimille pitää olla kuivat säilytyspaikat.

-Laavumajoitusta haluaville pitää myös laavuissa olla pehmikkeitä nukkujille hyvän yönunen takaamiseksi. Siellä ruokailu tapahtuu luonnonmukaisemmin nuotiolla omia eväitä syöden tai muonituspalvelusta tilaamalla. Hevosilla pitää olla aidattu alue, jonne ne turvallisesti voi jättää laavun läheisyyteen. On otettava myös maaperän kuormittuvuus pienenkin hevoslauman ollessa paikallaan metsän pehmeässä maastossa. Veden saanti on usein työlästä laavulle, joten ei välttämättä hyvä ratkaisu hevosten kannalta, ellei laavu satu olemaan esim. lammen tai lähteen rannalla.

2.2 Taukopaikat

-Taukopaikaksi laavu käy, lue edellä mainittu.

-Lyhyempään taukoon käy hyvin myös jokin suojainen metsäaukea, lato tai lammen ranta. Muutama puomi, johon voi hevosen sitoa, auttaa taukoilevia, jotka haluavat nauttia pikaisen välipalan. Puomien sijoittelussa täytyy taas ottaa huomioon hevosten eripurat ja maapohja. Hevoset kuopivat paikallaan ollessaan, niille pitää järjestää sinnekin syömistä, johon keskittyvät ettei maapohja tai puun juuret kärsi.

2.3 Projektiin valitut pilotti-paikat

1.Rantapiha Savojärven rannalla.

Aluetta isännöi Saksalan pienviljelijäyhdistys, puuhanaisena Mariitta Väihkönen. Mahdollisuus yöpymiseen, ruokailuun, saunaan ja uimiseen Hevoset voivat olla pikkuisella niityllä. Kiinteä aitaus olisi parempi vaihtoehto ja katos sateen varalta.

Kiinteistön keittiö ja viemärointi kaipaisi parannusta, kunta ei ole ollut halukas kustantamaan. Pitää laatia kustannusarvio. Keittiö on kuitenkin käyttökelpoinen ja siisti.

Makuutilat siistit, mutta pedit keräilytavaraa, kuitenkin käyttökelpoiset. Piharakennuksessa mahdollisuus ruokailuun ja illanviettoon. Tilaa voisi vielä kehittää elämyksellisemmäksi.

Pienenä ongelmana saunomisessa oli se, että vaikka sauna oli varattu, sinne kuitenkin oli vapaa pääsy myös kuntalaisilla.

Koeretkellä oli neljä ratsastajaa. Ruoka oli heidän mielestään hyvää, palvelu erinomaista, makuutiloista ei valittamista. Kaipasivat kuitenkin pihalle omaa grillauspaikkaa, yleisen grillauspaikan olivat nuoret vallanneet.

Tähän kohteeseen sopii ohjelmapalvelu Pasi Ketolan tuottamat elämykselliset yllätykset. Niissä löytyy vaihtoehtoja asiakaskunnasta riippuen, musiikista ja laulusta pieniin näytelmiin.

2.Vuorenpään taukomökki.

Soveltuu paremmin lyhytkestoiseen taukoon. Mökki on melko pieni, mutta siellä mahtuu pieni ryhmä hyvin ruokailemaan ja lepäämäänkin. Tilaa ympäristössä on kyllä vaikka telttamajoitukseen. Hevosille pitää rakentaa kiinteä aitaus. Sauna lammen rannalla lisäisi käytön monimuotoisuutta.

3.Mielitien talli

Talli on valmis sellaisenaan ottamaan vastaan ratsastajia. Tallitupa ja tallin vintti ovat käyttökelpoisia makuupussi yöpymiseen. Suuret laitumet mahdollistavat hevosten lepopaikan parhaalla mahdollisella tavalla. Varusteet saa sateelta suojaan talliin.

4. Kota

Jukka Fageström arvioi kodan mahdollista valmistumista kesäksi 2013. Sen jälkeen siellä on mahdollista pitää taukoa kahvin tai makkaranpaiston merkeissä. Hevosille tarkoitus tehdä puomi, johon ne voi sitoa juomaan ja ruokailemaan turvallisesti.

5.Tillintalli

Tillintallilta saa käyttöönsä varmat maastohevoset ja asiantuntevan oppaan. Lisäksi tallilla on sopivat puitteet lähtö ja tulopaikaksi niissä tarvittavien valmistelujen vuoksi.

2.4 Verkoston rakentaminen

Hevostallit joihin on otettu yhteyttä:

Taloisten Talli, Lemu
Suskin Talli, Lieto
Ratun Talli, Lieto
Nooran Talli, Marttila
New Grove, Masku
Kuusikorven Hevostila, Mynämäki
Jaakkolan Islanninhevostila, Mynämäki
Toivolan Talli, Mynämäki
Extra Stables Finland Ky, Naantali
Mielitie Oy, Nousiainen
Rattolan Tila, Paattinen
Aholanrinteen Vuononhevostila, Paattinen
Vanton Ratsutila, Raisio
Alvan Talli, Raisio
Mäkisen Talli, Raisio
Mistral´s Shetlandspony Stud, Raisio
Skyhorses Talli ja oriasema, Taivassalo
Alikulman Talli, Tarvasjoki
Varjo Talli, Vahto
Heppis Team, Vahto
Hevostila, Yläne
Taloisten Talli, Lemu
Suskin Talli, Lieto
Ratun Talli, Lieto
Nooran Talli, Marttila
New Grove, Masku
Kuusikorven Hevostila, Mynämäki
Jaakkolan Islanninhevostila, Mynämäki
Toivolan Talli, Mynämäki
Extra Stables Finland Ky, Naantali
Mielitie Oy, Nousiainen
Rattolan Tila, Paattinen
Aholanrinteen Vuononhevostila, Paattinen
Vanton Ratsutila, Raisio
Alvan Talli, Raisio
Mäkisen Talli, Raisio
Mistral´s Shetlandspony Stud, Raisio
Skyhorses Talli ja oriasema, Taivassalo
Alikulman Talli, Tarvasjoki
Varjo Talli, Vahto
Heppis Team, Vahto
Hevostila, Yläne

3 Reitistön laatumääritelmä

3.1 Reitti

Reittiluokitukset arvioinnissa ja niiden merkinnät

EK = ei kuljettava
HRP = pohja korjattava, reitiksi kelpaava
HK = pohja kunnossa, muita mahdollisia korjauksia
VP= valmis polku

Korjausmääreet

O= leveys korjattava
T= korkeus korjattava
YP= Ylityspaikka rakennettava

esimerkiksi:

HK / T = hyvä polku mutta oksia poistettava yläpuolelta
HRP/O/T = polku jonka pohja on korjattava, oksat sivulta poistettava ja oksat yläpuolelta poistettava.

Ratsastuspolku määritelmä:

Kaviouran leveys	1m
Vapaa tila leveys	1,5m
Vapaa korkeus min	3m
Varoetäisyys ojasta	1m ?
Laukkapätkä leveys min	2m
suositeltava max päivämätka	30 km

- Tarpeellisiin paikkoihin 100mm soraa
- Heikosti kantaviin paikkoihin kuitukangas , 150mm murske ja 100mm soraa
- Tarvittaessa nopeusmerkinnät ravia ja laukkaa varten.

3.2 Ylityspaikat

- vapaa tila 2m
- ohjaavat kaiteet luonnon materiaaleista
- tarvittaessa käytettävä rumpuja

3.3 Siirtymätaipaleet

Siirtymätaipaleet valitaan tilanteen ja tarpeen mukaan. Niiden oletetaan olevan ratsastettavissa ilman toimenpiteitä.

4 Reitistön turvallisuuskartoitus

4.1 Reitistön turvallisuuskartoitus ,turvallisuuskuvaukset ja pelastus-suunnitelma

Tehty selvitystyö: Perehtyminen alan kirjallisuuteen esim. Outdoors Finland, vaellusreittien suunnitteluopas

-Liiketoimintaa harjoittavissa talleissa pitää olla pätevä opas, joka kertoo reittikuvauksen etukäteen, varmistaa asiakkaiden soveltuvuuden, hevosten ja varusteiden kunnan sekä antaa ohjeet mahdollisen onnettomuuden varalta.

-Myös reittikartan lunastaneet ilman opasta reitille lähtijät ohjeistetaan

-Reitit pyritty tekemään niin, että apu varmasti löytää paikalle.

Koordinaatit selkeästi näkyviin.

-taukopaikoilla ja keskeisiin kohteisiin koordinaattitaulut

-Oppaalla pitää olla mukana ensiapuvälineet, kännykkä ja tieto mihin ottaa yhteyttä. Ensiapuohjeet voi tilata kännykkään numerosta 17272.

Lähetä tekstiviesti ENSIAPU OPAS numeroon ja saat paluupostissa oppaan, joka kulkee aina mukana.

-Asiakkaalle ilmoitettava voimassaolevista vakuutuksista, mahdollisesta vastuuvapaudesta tai varmistettava asiakkaan vakuutukset

-Metsästysajankohdat huomioitava, myös pesimisrauha

-Ensiapupakkaukset talleille ja taukopaikoille

-Tulia ei tehdä luontoon, ainoastaan niille varatuilla paikoilla, laavuilla tms. Aina ennen tulen tekoa pitää varmistua, että vettä on saatavilla sammutukseen. Kulvaroitukset.

4.2 Riskit ja miten niissä toimitaan

-Hevonen säikähtää, ratsastaja putoaa, menne tajuttomaksi tai loukkaa itsensä. Opas, ensiavun suorittanut henkilö arvioi tilanteen ja toimii sen mukaan.

- Yksin ratsastava ottaa vastuun itsestään

-Hevonen pelästyessään säntää pahoihin paikkoihin ja loukkaa itsensä. Vammasta riippuen, hoidetaan paikanpäällä tai kutsutaan paikalle eläinlääkäri, pahimmassa tapauksessa metsästäjä.

-Hevoselta irtoaa kenkä osittain tai kokonaan. Opas hoitaa tai paikalle kutsutaan kengittäjä

-Käärme pistää esim. taukopaikalla. Kyypakkaukset aina mukana, myös särkylääke.

4.3 Ennen lähtöä

- Turvaohjeet, riskit, reitin esittely, varusteet, ohjeet kulkemisessa(tiedotetaan askellajin vaihtumisesta)
- varmistus, että kaikki tarvittava on mukana esim. puhelin, ensiaputarvikkeet

4.4 Kulkeminen

- vaelluksella kulkeminen tapahtuu jonossa, ensimmäisenä ja joskus myös viimeisenä kulkee opas. Viimeinen toimii tiedottajan ja asioiden varmistajana Ensimmäisenä ratsastava huutaa taaksepäin askellajin muutoksista tai eteen tulevista esteistä

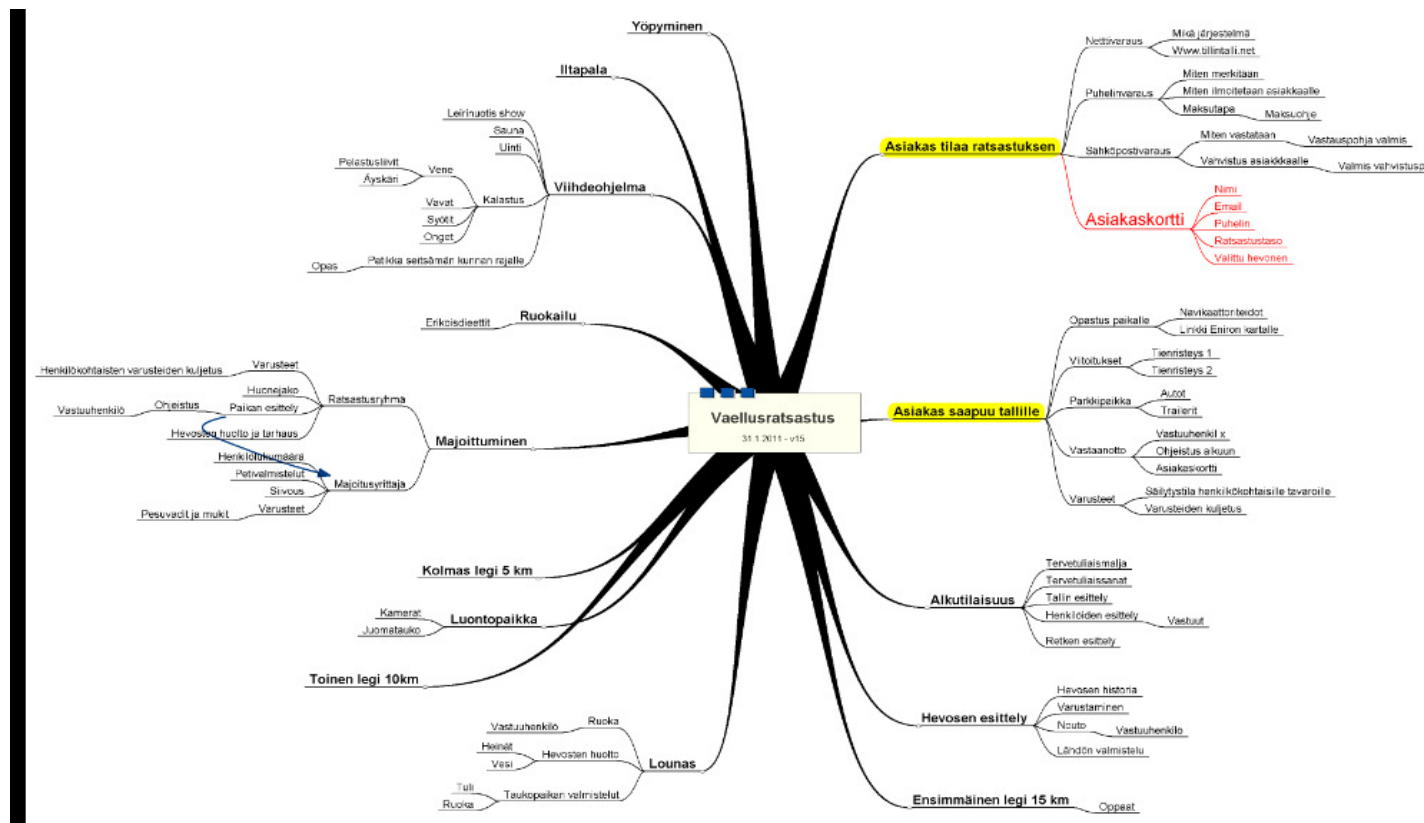
- taukopaikoilla varmistetaan hevosten aitauksen kunto ja varusteet
- roskat kerätään ja tulet sammutetaan

4.5 Onnettomuuden sattuessa

- ilmoitus(nimetty henkilö, hätänumero, eläinlääkäri, kengittäjä...)
- ensiapu sekä ihmisellä, että hevoselle. Hevosen ollessa kyseessä, pyritään rauhoittamaan eläintä
- odotetaan avun saapumista paikalla koko ryhmä
- loukkaantuneen kuljetus pois, muut jatkavat seuraavaan kohteeseen mukanaan esim. loukkaantuneen hevonen ja muut varusteet ellei kukaan ole tulossa hakemaan

5 Reitistön palvelutuottajien laatumääritelmä

5.1 Vaellusratsastustapahtuman prosessikuvaus menomatka

Asiakas tilaa ratsastuksen
Nettivaraus

Mikä järjestelmä
Www.tillintalli.net

Puhelinvaraus

Miten merkitään
Miten ilmoitetaan asiakkaalle
Maksutapa
Maksuohje

Sähköpostivaraus

Miten vastataan
Vastauspohja valmis
Vahvistus asiakkaalle
Valmis vahvistuspohja

Asiakaskortti

Nimi
Email
Puhelin
Ratsastustaso

Tienristeys

Parkkipaikka

Autot

Trailerit

Vastaanotto

Vastuuhenkilö

Ohjeistus alkuun

Asiakaskortti

Varusteet

Säilytystila henkilökohtaisille tavaroille

Varusteiden kuljetus

Alkutilaisuus

Tervetuliaismalja

Tervetuliaissanat

Tallin esittely

Henkilöiden esittely

Vastuut

Retken esittely

Hevosen esittely

Hevosen historia

Varustaminen

Nouto

Vastuuhenkilö

Lähdön valmistelu

Ensimmäinen legi 15 km

Oppaat

Lounas

Ruoka

Vastuuhenkilö

Hevosten huolto

Heinät

Vesi

Taukopaikan valmistelut

Tuli

Ruoka

Toinen legi 10km

Luontopaikka

Kamerat

Juomatauko

Kolmas legi 5 km

Majoittuminen

Ratsastusryhmä
Varusteet
Henkilökohtaisten varusteiden kuljetus
Huonejako
Paikan esittely
» See also: : Majoitusyrittäjä
Ohjeistus
Vastuuhenkilö
Hevosten huolto ja tarhaus

Majoitusyrittäjä
Henkilölukumäärä
Petivalmistelut
Siivous
Varusteet
Pesuvadit ja mukit

Ruokailu
Erikoisdieetit

Viihdeohjelma
Leirinuotio show
Sauna
Uinti
Kalastus
Vene

Pelastusliivit
Äyskäri
Vavat
Syötit
Onget

Patikka seitsemän kunnan rajalle
Opas

Iltapala

Yöpyminen

5.2 Vaellusratsastustapahtuman prosessikuvaus paluu

Aamuerätys
Aamiainen
Hevosten haku ja huolto
Lähtövalmistelut

Ensimmäinen legi 15km

Lounas
Menuvaihtoehdot
Keitto
Salaatti
Makkarakastike
Erikoisruokavalio
Tofusalaatti
Vastuuhenkilö
Ruuan kuljetus

Toinen legi 10km

Luontotarinapolku
Kahvi ja pulla
Tarina menninkäistä

Kolmas legi 5 km

Saapuminen lähtöpaikkaan
Hevosten huolto ja luovuttaminen
Varusteiden vastaanotto asiakas
Virkistäytyminen
Juomaa
Kahvia
Sämpylä

Kiitostilaisuus
Todistuksen jako
Todistuksen valmistus
Valokuvakoodin anto
Markkinapuhe
Kokemusten jakaminen
Palaute lomakkeet
Ohjeistus ja opastus

Jälkimarkkinointi
Sähköposti
Joulukortti hevoselta

5.3 Raportti pilottiryhmien retkistä kesäkuu 2012

Työ hankkeen vetäjänä ei ollut ihan helppo, mutta sitäkin antoisampi. Hyvälle asialle oli selvästikin tarvetta.

Hevosharrastuksen kasvaessa, ovat myös onnettomuudet maastossa ja erimielisyydet maanomistajien kanssa lisääntyneet. Harrastuksella on kuitenkin paljon hyvää annettavanaan mm. syrjäytyville nuorille, loppuun palaneille aikuisille sekä fyysisesti että psyykkisesti rajoitteisille ihmisille, vain esimerkkejä mainitakseni.

Reittiä suunnitellessani pyrin ottamaan huomioon turvallisuuden lisäksi maanomistajien toiveet ja huolenaiheet. Ainoastaan heidän avustuksellaan ja myötämielisyydellään pääsin hankkeessa näin pitkälle. Siitä suurensuuri kiitos heille. Muistuttaisinkin kaikkia hevosen kanssa kulkevia kysymää aina lupa , turhia riitoja ei kannat keräillä. Jokamiehenoikeuteen kannattaa myös kunnioituksella suhtautua, sehän ei ole laki vaan vanha maan tapa.

Kolme ratsukkoryhmää kesäkuun alussa testasi reitin toimivuutta eri viikonloppuina. Tarkoituksen oli testata reitin ja palveluiden sopivuutta erilaisten ryhmien ja taitotasojen välillä. Ryhmistä yksi oli kokeneet ratsastajat, toinen harrasteratsastajat ja kolmas vähäisen ratsastuskokemuksen omaavat.

Yksi mieleenpainuvimmista oli ryhmä, jossa oli mukana kolme miestä, Veijo Nousiaisista, Juha Sastamalasta ja Matti Vantaalta. Oppaana toimi Kaisa Tillintallilta, apulaisenaan Emma. Hevoset olivat Reetu, Eemeli ja Romanss Tillintallilta sekä Albi ja Eller SikkaTalulta .

Lähtöaamuna tallilla vallitsi innostunut ja ehkä vähän jännittynytkin tunnelma. Kaisa jakoi hevoset kunkin kokemuksen ja taitojen perusteella. Ennestään toisilleen tuntemattomat miehet laittoivat hevosiaan kuntoon välillä jutustellen melkoisen rehvakkaita hevosmiesjuttuja. Valmiudet vaellukselle olivat kaikilla vähän erilaiset, Veijolla on ollut omakin hevonen, Matilla vähän kokemusta ja Juha on lähinnä vaan katsellut ja rapsutellut oman perheen hevosta.

Hevosten ollessa lähtökunnossa varmistettiin vielä miten pitää kulkea, jonossa ja polulta poikkeamatta. Kaisa vielä tarkisti puhelimensa ja "karttalaitteen" toimivuuden sekä antoi viimeiset ohjeet.

Matka kohti taukopaikkaa alkoi iloisella mielellä.

...

Minä, reitin "luojana" halusin tietysti seurata ryhmän kulkua koko matkan, joten kiiruhdin taukopaikalle vastaanottamaan retkeläisiä. Ja sielläpä odotti jo muitakin! Saksalan pienviljelijäyhdistyksen puuhanaiset, Mariitta Väihkösen johdolla olivat lupautuneet muonittamaan reippaita ratsastajia. Hyvissä ajoin olivatkin tulleet paikalle höyryävän keittokattilan kera. Paikalle oli tullut myös Veijon vaimo kuvaamaan siippansa saapumista. Hetken odoteltuamme metsän siimeksestä alkoi kuulua iloinen puheensorina ja huomioliiveillä

varustetut ratsukot pilkistelivät puiden lomasta. Iloiset naamat ja puheenpulputus kertoivat kaiken sujuneen hyvin. Hevoset riisuttiin varusteista ja näin ne pääsivät syömään ansaittua välipalaansa vehreälle niitylle keskellä metsää. Kaunis näky. Juttua riitti ja keitto maistui lammen rannalla, laiturilla istuskellen. Siihen olisi ollut hyvä vaikka nukahtaa, mutta.. Matkaa oli vielä runsaasti, joten kahvittelun jälkeen oli aika taas laittaa hevoset kuntoon ja jatkaa matkaa.

Myös minä siirryin Savojärven Rantapihalle odottelemaan. Siellä oli yöpymispaikka niin ihmisille, kuin hevosillekin. Paikallisen lehmätillaisen kanssa oli sovittu, koska kuljetaan ohi. Siellä kun on pari kohtuullisen kookasta laumanvartijakoiraa susien varalta. Toinen koirista kuulema olikin ajanut kokonaisen lauman tiehensä, joten tarpeellisia ovat.

Odottelu sujui rattoisasti puuhakkaita" muonitusnaisia" katsellessa ja kuunnellussa. Olivat kovin iloisia hevosten tulosta. Vihdoinkin tutut keltaiset liivit näkyivät tien päässä ja kaikki , mökkiläisetkin, tulivat katsomaan kulkuetta. Hevosen näkeminen tänä päivänä maaseudullakin on jotenkin pysäyttävä näky.

Mutta mutta..tällä kertaa tulijat olivatkin melko hiljaisia. Ja kasvatkin vähän totisemmalla. Ei onneksi mitään vakavampaa, väsymys vaan painoi raavaita miehiä. Vaikka olihan siellä ollut jännittäviäkin hetkiä matkalla. Yksi hevosista oli pelännyt lehmiä, mutta onneksi ystävällinen emäntä oli tullut hätiin ja siitäkin selvisivät. Toinen vauhtitilanne oli tullut pikkupojan suhahtaessa polkupyörällään ohi koko heppajonon, tietysti yllättäen.

Yli 30 kilometriä ratsastusta takana ei ole ihan helppo juttu. Onneksi illallinen oli jo katettu ja saunakin lämpiämässä. Koska matkalaiset olivat suojärven rantamilla, teemaan sopi mainiosti turvehauteet mukaan lölyyihin. Saunan jälkeen oli jo todella hiljaisia miehiä. Turpeen vaikutusta, luulisin...Vähän kuitenkin jaksoivat kerrata päivän tapahtumia keskenään.

Hyvin nukutun yön jälkeen aamu alkoi maittavalla aamiaisella. Oppaiden johdolla miehet laittoivat taas hevoset kuntoon paluumatkaa varten. Puhekykykin oli taas palautunut ja matkaan lähdettiin hyvillä mielin. :) Paluumatka sujui ilman suurempia ongelmia, lehmät pelottivat edelleen Eemeli-hevosta, mutta vähemmän tällä kertaa. Taukopaikalla ruokahuolto toimi ja kaikki söivät itsensä kylläiseksi.

Minä lähdin tallille vastaanottamaan väsyneitä ratsastajia ja hevosia. Jotenkin olin vähän huolissani miesten puhumattomuudesta, mutta siihenkin löytyi selitys. Kysyessäni miehiltä tuntemuksia, kukaan ei ensin pystynyt sanomaan oikein mitään. Ja minusta näytti ihan siltä kuin heillä olisi ollut liikituksen pala kurkussa. Varsinkin retken päätyttyä heidän viedessään matkakumppaninsa laiturille. Juha, joka myös rauhanturvaajana on kunnostautunut, puki sanoiksi kokemuksensa; "Retki oli yksi mieleenpainuvimmista kokemuksistani. Vaihteleva maasto ja luonto yhdessä hevosen kanssa teki retkestä vaikuttavan. Oppaiden ammattitaito teki vaikutuksen, selvittiin jännittävistäkin tilanteista. Vaikka

väsymys painoi, mieli oli korkealla ja suunniteltiin jo uutta retkeä. Kokemus oli niin hieno, että sen haluaa kokea uudelleen. Ei pysty sanoin kuvaamaan tunnetta." Samaa mieltä olivat myös Veijo ja Matti.

6 Alustavat sopimukset maaomistajien kanssa

6.1 Yhteenvedo maanomistajaneuvotteluista

Hankkeen alussa pidin tiedotustilaisuuden Nousiaisten koululla, johon kutsuin erityisesti maanomistajia ja muita asiasta kiinnostuneita. Halusin tehdä työtäni nimenomaan maanomistajia kuunnellen ja kunnioittaen heidän mielipiteitään.

Tiedottaminen jatkui ottamalla henkilökohtaisesti yhteyttä asian tiimoilta. Huolenaiheitakin löytyi; hukkakauran lisääntyminen, rasitekysymykset, metsäteiden kunnossapidon kustannukset, valuma-alueiden tiivistyminen ja jokamiehenoikeuksissakin tuntui olevan epäselvyyttä.

Kaikki edellä mainitut asiat pyrin ottamaan huomioon reittiä suunnitellessani. Siitä sain kiitosta monesti matkan varrella. Lupia kysellessäni yhteistyö"tarjouksia" tuli kuin itsestään. Ihmiset halusivat jollakin lailla osallistua hankkeeseen. Jotkut tarjosivat taukopaikkaa omilta mailtaan ja jotkut kertoivat suunnittelevansa esim. kotieläinpihaa. Osa ihmisistä olivat vaan iloisia, jos syrjäkulmilla vihdoin nähtäisiin muutakin kuin susia, hevosia odotettiin innokkaana. Muutama poikkeus toki mahtui joukkoon; yksi ei halunnut periaatteessa lähteä mukaan, ellei hyöty ole taloudellisesti todella suuri, yksi ei muuten vaan. Suurimpana pettymyksenä oli Nousiaisten seurakunta, joka ei useista lisäselvityksistä huolimatta halunnut antaa seurakuntalaisilleen mahdollisuutta kulkea seurakunnan mailla, valmiilla, metsän eläinten tekemällä polulla.

Sanomattakin on selvää, että kaikki perustui vapaaehtoisuuteen. Jos joku ei halunnut maataan tai tieosuuttaan käytettävän, kunnioitin hänen päätöstään ja lähdin etsimään toista vaihtoehtoa reitille.

Kaiken kaikkiaan olin positiivisesti yllätynyt siitä, miten hyvin minut ja hankkeeni otettiin vastaan. Olin varautunut suureen vastarintaan kuunnellessani hevosihmisiä. Maanomistajat olivat hyvillä mielin, että olin yhteydessä heihin. Heidän kanssaan oli ilo työskennellä ja sain paljon hyviä neuvoja reittien suhteen sekä myös tietoa kiinteistöjen omistajista. Negatiivisena he pitivät ainoastaan sitä, että osa ratsastajista ei vaivaudu kysymään lupia, vaan käyttävät jokamiehenoikeutta, eivätkä välitä hyvistä tavoista tai toisen omaisuuden kunnioittamisesta.

Luvat olen kysynyt pääasiassa suullisesti, poikkeuksena Nousiaisten seurakunta ja eräs tieosuus.

-Maan käytöstä on sovittu suullisesti puhelimitse tai henkilökohtaisesti tapaamalla

-Tieosuuksista on tehty kirjalliset pyynnöt, mutta varsinaisia sopimuksia tienkäytöstä ei ole tehty

-lista yhteydenotoista erillisenä

Jokamiehenoikeudella ei saa ratsastaa piholla, pelloilla tai esim. pururadoilla. Hevosta saa myös uittaa, mutta ei uimarannalla, vaan vähän

syrjemällä. Sillä, onko käyttö liiketoimintaa tai sillä, kuinka usein käytetään, ei ole mitään merkitystä. Se ei kuitenkaan saa aiheuttaa vähäistä suurempaa vahinkoa. Kohtuullista on, että käyttäjä kuitenkin kysyy luvat etukäteen ja sitoutuu maksamaan korvausta aiheuttamastaan vahingosta.

Jokamiehenoikeus ei ole laki, vaan perustuu vanhaan maan tapaan. Tästä asiasta selvityksen antoi ympäristöneuvos Pekka Tuunanen ympäristöministeriöstä puhelimitse.

Vaikka hanke on yleishyödyllinen, kaikille se ei suoranaista taloudellista hyötyä voi tuoda. Positiivisia asioita löytyy kuitenkin seuraavanlaisia:

-Kun ratsastajilla on luvallinen reitti, harmit maanomistajien kanssa vähenevät.

-Reittejä voi hyödyntää, esim. pitämään kiinteistöjen rajoja auki tai pienillä metsäteillä, joissa tahtoo keskikohta kohota uria ylemmäs, hevoset voivat kulkea keskellä ja näin estää tien kohoamisen ja nurmettumisen

-Mahdollisuus yrittäjille, yhdistyksille ja maaseudun ihmisille (majoitus, muonitus, suoramyynti, luontopalvelut ym. ym.)

- Mitä pidempi reitistö pystytään luomaan, sen vähemmän on kuormitusta pienellä alueella

-Hevonen on kiistatta myös uljas eläin, jota on mukava katsella luonnossa liikkuessaan

6.2 Hevosen liikkumisesta yleisillä teillä

Hevosen liikkumisesta yleisillä teillä meitä informoi Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus/liikenne- ja infra-vastuualueen aluevastaava Hannu Putila. (Hevoset liikenteessä, Ely-keskuksen tiedote 14.06.2011)

Suomen tieyhdistyksen Elina Kasteenheimo antoi selvityksen yksityisten teiden käytöstä yleisellä tasolla. Tutustuttu Suomen Tieyhdistyksen laatimaan kirjaseen, Yksityisteiden tienkäytön pelisäännöt v.2008. Selvää on otettu myös lakikirjasta.

Yksityistielaki 96§, 26§ j 80§

-Jos kunta tai valtio on avustanut tien tekemisessä tai avustaa kunnossapitoa, ei kulkua saa kieltää kymmeneen vuoteen viimeisen avustuksen vastaanottamisesta.

-Tiekunnan tietä saa käyttää, jos on jonkun osakkaan kiinteistöllä luvallisilla asioilla.

-Mikäli tien haltijana on yksi ainoa osakas, on lupa aina kysyttävä.

-Tien käyttöä rajoittava kieltä on annettava tiedoksi tienvarrelle asetetussa selvästi näkyvässä kieltotaulussa tai ilmoitettava kieltä todisteellisesti sille, jota vastaan se halutaan saattaa voimaan (100§). Tienkäyttöä voidaan rajoittaa esim. kelirikon aikaan. Silloin voidaan perustellusti käyttää jopa puomeja.

-Kunta voi maaseutuelinkeinojen kehittämiseen liittyen antaa tienpitäjälle normaalin kunnossapitoavustuksen lisäksi hevosurheilureitin

ylläpitoavustuksen. Jos avustus kattaa ylläpidon, ei reitin käyttäjältä peritä käyttömaksua.

Reittitoimitus 18§

-Reitin pitäjänä voi olla kunta, jos reitti on paikallinen tai koko seudun kannalta merkityksellinen. Reitin pitäjä voi olla myös valtio, jos reitillä on huomattava yleinen merkitys. Reitin pitäjä voi uskoa reitin suunnittelun tai ylläpidon yhteisölle tai elinkeinon harjoittajalle

-Kun lupa ratsastukseen yksityiselle tielle on saatu, on luvanhaltija velvollinen hankkimaan varoituskyltin hevosilla liikkujista tieosuuden kumpaankin päähän.

Tutustuttu on myös Suositussopimukseen hevosurheilureiteistä yksityisteillä, jonka tieto on kylläkin vuodelta 2001. Sen laatijoina ovat olleet MTK, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund, Suomen Tieyhdistys ry, Suomen Hippos ry ja Suomen Ratsastajainliitto ry. Suosituksen mukainen maksu satunnaiselle ratsastajalle on n. 50mk/hevonen/vuosi/kilometri.

6.3 Yhteydenotot tie-asioissa

Tien käyttöön liittyvissä asioissa olen ollut yhteydessä moneen eri tahoon tai henkilöön sekä tutustunut aiheesta oleviin dokumentteihin.

-Ely-keskus/Kirjaamo aluevastaava Hannu Putila. (15.7.2011) Häneltä sain tietoa, mistä löytyy infoa hevosten liikkumisesta yleisillä teillä. Hevoset tieliikenteessä.

-Olen tutustunut myös Suomen tieyhdistyksen julkaisuun vuodelta 2008, sekä Suositussopimukseen hevosurheilureiteistä yksityisteillä., julkaisijana Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto, Suomen Tieyhdistys ry, Suomen Hippos ry, Suomen Ratsastajainliitto ry ja Svenska lantbruksproducenternas centralförbund.

-Tarkempaa ja ajankohtaista tietoa asiasta sain soittamalla Suomen tieyhdistykselle, Elina Kasteenhelmelle.

-Tieasioissa olen ollut puhelimitse yhteydessä kunnan Samu Virtaseen ja yksityishenkilö Timo Valtoseen kysyäkseen yleisesti paikallisista teistä.

-Lupia suullisesti ja joihinkin teihin kirjallisesti kysyessäni olen ollut yhteydessä tiehoitokuntaan, isännöitsijään tai yksityisen tien ollessa kyseessä, maanomistajaan.

-Jokamiehenoikeuksista keskustelin ympäristöministeriöstä, ylitarkastaja Pekka Tuunasan kanssa.

" Suomen ladun Poluista reiteiksi-projektin verkkosivuilla luonnon virkistyskäytöstä vastaava ylitarkastaja Pekka Tuunanen ympäristöministeriöstä vastaa kysymykseen ratsastuksesta jokamiehenoikeudella seuraavasti; Ratsastus on jokamiehenoikeutta, jossa ei ole rajoituksia kulkemisen useuden tai tarkoituksen (ammattillisuuden)

kannalta. Eli toiminta saa muuttua järjestäytyneeksi ja ammatilliseksi, jos siitä ei seuraa vähäistä suurempaa haittaa. (rikoslain hallinnanloukkaussäännös). Korvauksia ei tarvitse maksaa oikeuksien käyttämisestä, mutta tällöin olisi kohtuullista ja asiallista osallistua yksityisteiden lanauksustannuksiin. Mutta tällöin maksetaan tien kunnossapidosta eikä käyttöoikeudesta." (Suomen latu ry)

-Lupa-asioiden yhteyshenkilöt erillisellä listalla.

6.4 Maanomistajien huolen aiheet

Maanomistajilta tulleita huolenaiheita;

- hukkakauran leviäminen (asiaa tutkittu)
- valvonta ja polkujen hoitovastuu (Helu ry, tekninen ratkaisu)
- rasitekysymykset, maata myydessä otettava huomioon (arvioitu)
- eu-tukien menettämispelko, valuma-alueet ym. (tutkittu)
- mitä tehdä, jos jonkun pellon reunaan ilmestyy "tuhansia hevosia?" (projektisuunnitelmassa otettu kantaa)
- teiden rasisitus ja kunnossapito (tutkittu)
- jätökset (huomioitu)

Suurimmat haasteet ja epäluulot kohdistuvat yksityisten teiden käyttöön.

Kaikkiin huolenaiheisiin on reagoitu perusteellisilla suunnitelmissa ja hakemalla tietoa eri viranomaisilta. Uhkia on minimoitu laatimalla sopimukset maan/tien käytöstä.

6.5 Kunnan rooli

Kunnan tuki tässä vaiheessa on ensiarvoisen tärkeää. Yleishyödyllisenä hankkeena VARPO-projekti tulee palvelemaan kuntalaisia monessakin mielessä.

Yhä kasvava liikunta- ja harrastusmuoto saa turvalliset ja luvanvaraiset puitteet. Lisäksi se toteutuessaan tuo oman lisänsä maaseudun matkailun mahdollisuuksiin ja näin tuo lisätuloja alueen maaseudun yrittäjille.

Hankkeen pitäisi profiloitua alueellisessa viestinnässä ja lehdistössä kunnan ajamana projektina eikä vain yhden yhdistyksen hankkeena. Projektin taustatukena pitäisi olla kaikki kunnan organisaatiot jotka ovat tekemissä liikunnan- ja vapaa-ajan, matkailun ja yrittämisen kanssa. Lisäksi mukana suunnittelussa tarvitaan kunnan maankäytön asiantuntijoita.

6.6 Avustava työryhmä

Tämän selvittämiseksi Helu ry ehdottaa työryhmän perustamista joka kokoontuu keväällä 2012 kaksi kertaa. Helmikuussa

järjestäytymiskokouksessa, jossa käsitellään yllä mainitut asiat, sekä seurantakokous huhtikuussa jossa katsotaan tulokset.

Ehdotettu kokonpano:

Matti Järveläinen , Hely ry
Vaula Valtonen, Varpo projekti, Helu ry
Kunnan maankäytön asiantuntija
Kunnan liikunta- ja vapaa-ajan toimihenkilö
Maaseutuasiamies
Yritystoiminnasta vastaava
Luontotietotoimisto Mika Lehto

7 Alustavat sopimukset palvelutuottajien kanssa

-Saksalan pienviljelijäyhdistys. Rantapihalla Savojärven rannalla järjestyy majoitus, muonitus, sauna, uinti, soutelu järvellä, kalastus ja hevosten tarhaus ulkona. Yhteyshenkilönä Mariitta Väihkönen

-Veijo Vuorenpää. Hänen maillaan sijaitseva pieni mökki ja lampi on käytettävissä taukopaikaksi ja mahdolliseen yöpymiseen

-Jukka Fageström. Rakentamassa kotaa mailleen ja toivoisi siitä taukopaikkaa ratsastajille. Mahdollisuus makkaranpaistoon ja nokipannukahviin

-Liisa Taka-Anttila. Hänen maitaan reitin varrella, niihin mahdollista myös rakentaa taukopaikka

-Mielitien talli , Taina Tuominen, psykiatrian erikoislääkäri.
Yöpymis/taukopaikka kesäaikaan. Majoitus tallivintillä ja hevoset laitumella. Iltapalan ja aamiaisen pystyy tarjoamaan tallituvassa. Mielenkiintoinen paikka pelkästään tutustua tallin toimintaan.

-Tillintalli, Kaisa Valtonen. Käyttöön sopivat hevoset ja ammatillista osaamista hevosten kanssa. Pienryhmiä max 5+opas

-Ohjelmapalvelu Pasi Ketola. Yllätysohjelmaa iltanuotiolla tai matkan varrella

-Lisäksi omia palveluja ovat tarjonneet mm. kauneuteen ja hyvinvointiin liittyvät ammattiosaajat

-Myös muutamat käsityön taitajat ovat ottaneet yhteyttä, matkamuistoja yms.

-Toivolan Kievari

8 Projektisuunnitelma toteutusta varten

8.1 Yhteenveto

Erillinen liite no 1.

9 Budjetti toteutusta varten

Erillinen liite no 2.

10 Rahoitussuunnitelma toteutusta varten

Varpo-suunniteluvaiheessa on selvästi tullut ilmi, että EU-rahoituksen mielivaltaisten tulkintojen ja kohtuuttoman byrokratian takia sieltä saatava rahoitus on niin kallista hukkaantuneina resursseina, että jatkorahoituksen on tultava yrityksiltä ja yksityiseltä taholta, jonka avulla pääosa energiasta suunnataan tekemiseen. Jos rahoitusta haetaan Eu:sta, on hankkeissa budjetoitava 50-60 % resursseista pelkkään hallinnointiin. Tässä projektissa hyväksytystä budjetista ja toimenpidesuunnitelmasta joka oli 80 % kokonaisrahoituksessa, toteutui 4,1 %. Yksityisen rahoituksen osuus nousi 20 % :sta 95,9 % :tiin. Hyväksytyt Toimenpidesuunnitelma toteutui 100 % :sesti ilman muutoksia alkuperäiseen. Lisäksi EU-rahoituksen käsittely lisäsi kokonaisbudjettiin 30% kuluerän.